

ВЕРОУЧЕНИЕ - ЧАСТ ВТОРА

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

1.	Иисус Христос и Неговото Божествено учение за живота на хората	2
2.	Силата на вярата и молитвата: изцеряването във Витезда	3
3.	Учение за съботния ден	3
3.1.	Четвърта Божия заповед	4
4.	Иисус Христос и фарисеите	5
5.	Родителите на Иисуса и волята на Небесния Баща	6
5.1.	Пета божия заповед	6
6.	Христос укротява бурята	6
7.	Подготовка на апостолите за обществена работа	7
8.	Смъртта на Иоана Кръстителя	8
9.	Увеличаване на слушателите и учениците на Иисуса Христа	8
10.	Чудо в пустинята; хлябът на живота и учение за възкресението	9
11.	Човешките обичаи и Божия закон	10
12.	Хананейнката и нейната силна вяра	10
13.	Преображение	11
14.	Христос и негостоприемните самаряни	11
15.	Земните богатства и Божията воля	12
15.1.	Десета божия заповед	12
16.	Братски съвети и опрощаване на обидите	13
17.	Христос и децата	14
18.	Христос и богатият момък	14
19.	Заговор против Христа и тържествено влизане на Иисуса в Иерусалим	14
19.1.	Заговор против Христа	14
19.2.	Тържествено влизане на Иисуса в Иерусалим	15
20.	Неверието на Иудеите и избличаването на книжниците и фарисеите	16
20.1.	Неверието на иудеите	16
20.2.	Избличение на книжниците и фарисеите	16
21.	Лептата на вдовицата. Притча за талантите	17
21.1.	Притча за талантите	17
22.	Тайната вечеря	18
23.	Изпълнение на Иисусовия завет — Св. Литургия	20
23.1.	Литургия на св. Висилий Велики	21
23.2.	Литургия на св. Иоан Златоуст	21
24.	Литургия на по-рано осветените дарове	24
24.1.	Утрения и вечерня	24

1. ИИСУС ХРИСТОС И НЕГОВОТО БОЖЕСТВЕНО УЧЕНИЕ ЗА ЖИВОТА НА ХОРАТА

Иисус Христос е Син Божи. Както Бог е вечен, така и Той е съществувал вечно. Родил се е като човек на земята, за да научи хората на добър живот и да ги спаси от греха.

И преди Христа народите имали свои учители и духовни водачи, които ги учили на истина и добро. У евреите такива били пророците, съдиите и някои благочестиви царе. Чрез своите проповеди и закони те предпазвали народа от многобожие и идолопоклонство и поддържали у него истинската вяра в един Бог.

Като Син Божи, Иисус Христос превъзхождал всички пророци и учители. Неговото учение било много по-високо от тяхното. То е, наистина, божествено учение. Нови закони и нови идеали възвестил Иисус на човечеството. Той нарекъл блажени скромните, нажалените, кротките, гладните и жадните за правда, милостивите, чистосърдечните, миротворците и всички, които ще бъдат гонени за истината и за Христа. На такива Христос обещал царството Божие. И от Своите последователи Той искал истинско служение. Те трябва да бъдат образец и пример във всяко отношение. Такива той оприличавал на сол, която не трябва да обезсолява; на светлина, която не бива да се затуля; на свещ, която се поставя на високо място, за да свети и на другите.

Истинският християнин трябва да бъде искрен в живота и делата си, да върши добрини заради Бога, а не заради това, че ще го видят човеците. Той трябва да обича не само своите близки, но и враговете си. „Обичайте враговете си”, учел Христос, „и правете добро на ония, които ви кълнат, и се молете за тях, които ви правят пакост. Както искате да постъпват, хората с вас, тъй и вие постъпвайте с тях”.

Никой преди Христа, нито след Него, не е проповядвал такова високо и чисто учение. С прости и разбрани думи Иисус прониквал във всяко човешко сърце и разкривал пътя на истината, любовта и спасението.

Христовото учение е за всички люде, за цялото човечество. Чрез него всеки има възможност да тръгне по пътя на истината и доброто. Освен това Христос дал и живота Си, за да спаси хората от греха.

Но силата на Христа не е само в Неговото учение, а и в Неговия живот и в Неговите дела. Хората не искат само хубави думи и поучения. Те винаги желаят да видят, че думите са придружени и от дела. Който проповядва добро и любов, сам трябва да бъде добър и да обича хората. Който учи да се жертваме и да помагаме на другите, сам трябва да се жертва и помага на ближните си. Тъкмо такъв учител е бил Иисус Христос. Той вършел винаги онова, на което учел другите. Между Неговите думи и дела имало пълно съгласие. Иисус учил хората да бъдат добри и Сам правил добрини. Учил ги да бъдат милостиви и да прощават грешките на близките си и Сам бил милостив и прощавал греховете на хората. Учил ги да се обичат един друг и Сам толкова обичал хората, че дори живота Си дал за тяхното спасение.

Когато хората почнат да живеят според Христовото учение, тогава ще настане вечен мир и вечно братство на земята.

2. СИЛА НА ВЯРАТА И МОЛИТВАТА

Изцерението във Витезда
(Йоан 4:1—16)

Христос винаги учел, че вярата и молитвата имат голяма сила в живота на човека. Ако се огледаме наоколо, ще видим, че това е, наистина така. Всеки вярва в нещо, към което се стреми. Ученият вярва в своята наука, борецът — в победата си, болният — в своето оздравяване. Без вяра човек е нещастен. Най-важна и необходима е вярата в Бога. Тя е голяма сила, която ни помага да понасяме негодите и нещастията и да успяваме в живота. Христос доказал това с многото чудеса, които извършил.

Така, един път Иисус отишъл в Йерусалим и посетил къпалнята Витезда („дом на милосърдието“), която се намирала при „Овчите врата“. В тази къпалня имало пет отделения, в които лежали множество болни от разни болести. От време на време в къпалнята слизал ангел Господен и раздвижвал водата. Който болен след това успявал пръв да влезе в къпалнята, оздравявал, от каквото и да боледувал.

Между болните Иисус забелязал един схванат от тридесет и осем години. Отишъл при него и го попитал, дали иска да оздравее.

— Искам, Господине — отговорил болният — но си нямам близък човек, който да ме спусне във водата, когато тя се раздвижи. Докато аз стигна до водата, друг ме изпреваря.

Тогава Иисус му рекъл:

— Стани, вземи си постелката и си върви! Болният веднага оздравял. Той се изправил, взел си постелката и радостно тръгнал да си върви.

Това станало в събота. Този ден евреите празнували и не работели нищо. Ето защо, като срещнали оздравелия да носи постелката си, те му рекли:

— Днес е събота, не бива да носиш постелката си! А той им отговорил:

— Който ме изцери, Той ми каза да си взема постелката и да си вървя. Евреите го запитали:

— Кой е този, който ти разреши да сториш това? Обаче изцереният не могъл да им посочи Иисуса, Който бил вече отминал.

След известно време Иисус срещнал изцерения и му казал:

— Ето ти оздравя. Не бива вече да грешиш, за да не те сполети нещо по-лошо.

Тогава изцереният познал Иисуса, отишъл при иудеите и им казал, че Онзи, Който го изцерил се нарича Иисус. Оттогава иудеите намразили Иисуса, взели да Го преследват и търсели случай да Го убият.

3. УЧЕНИЕТО НА ИИСУСА ХРИСТА ЗА СЪБОТНИЯ ДЕН

(Матей 12:1—18; Лука 6:1—11; 10—17)

Когато сътворил света, Бог благословил седмия ден на седмицата за почивка. По-късно, с четвъртата Си заповед, Той определил да се пази свето съботния ден. Според тази Божия заповед, евреите работели шест дни в седмицата. В седмия ден те

почивали, като го посветявали на Бога. Книжниците и фарисеите изопачили Божията заповед за съботата. Те почнали да учат, че в тоя ден съвсем нищо, дори и добри дела не бива да се правят.

Иисус искал да изобличи книжниците и фарисеите и да ги извади от тая заблуда. Затова извършил няколко добри дела, та да покаже, че съботата е ден за добротворство, за прослава на Бога и за духовно усъвършенстване на човека.

1. Един съботен ден. Иисус минавал с учениците си през изкласили ниви. Учениците късали зрели класове, стривали ги с ръце и ядели зърната. Някои фарисеи забелязали това и казали на учениците:

— Защо вършите това? Нали знаете че в събота не бива нищо да се работи?

Вместо учениците, отговорил им Иисус:

— Нима свещениците, които принасят жертва в храма през съботни дни, не нарушават съботата? Защо не обвинявате и тях? Знайте, че пред вас стои Онзи, Който е по-голям от храма и от съботата, защото Син Човечески е господар на съботата.

2. Друг съботен ден Иисус проповядвал в синагогата. Между слушателите имало един сакат човек, с изсъхнала дясна ръка. Книжниците и фарисеите наблюдавали, дали Иисус ще изцери болния, за да Го обвинят че нарушава съботата.

Иисус знаел помислите на фарисеите и рекъл на сакатия човек: Стани и се изправи всред синагогата! Когато болният се изправил, Иисус попитал фарисеите: „Какво е позволено да прави човек в събота — добро или зло?“ И понеже те мълчали, Той ги изгледал и рекъл на болния: „Протегни си ръката!“ И когато болният я протегнал, тя станала здрава като другата. Фарисеите навели очи и не посмели нищо да кажат на Иисуса.

3. Друг път, пак в съботен ден, Иисус поучавал народа в синагогата. Там дошла една жена, която от 18 години била прегърбена и схваната. Иисус я видял, сложил ръка върху нея и рекъл: „Жено, освобождаваш се от недъга си!“ Жената веднага се изправила и почнала да слави Бога. Обаче началникът на синагогата възнегодувал, загдето Христос изцерявал болни в съботен ден. Той се обърнал към народа и казал: „Шест дни има, през които трябва да се работи. През тях дохождайте да се лекувате, а не в съботен ден!“

— Лицемерце — отговорил му Христос — не отвързва ли всеки от вас вола си или осела си в събота, за да го напои? А тая жена, която сатаната бе свързал ето вече 18 години, не биваше ли да се освободи от тия връзки в съботен ден?

След тези Думи Христовите врагове останали засрамени, а народът се радвал и славел делата на Иисуса.

3.1 ЧЕТВЪРТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Четвъртата Божия заповед гласи: Помни съботния ден, за да го пазиш свето; работи шест дни и в тях свърши всичките си работи, а седмият ден е съботата (почивка) на Господа, твоя Бог; недей върши в него никаква работа!

Вместо събота, ние, християните, празнуваме неделята, деня на славното Христово възкресение. Тоя ден е посветен на Бога. В него ние трябва да се отдадем на молитва към Небесния Отец и на добротворство — да отидем на църква да помогнем на бедни, да посетим болни, да утешим наскърбени и т. н. Неделята е ден за добри

дела, а не за леност и празни развлечения. Разбира се, християните не забравят Бога и през другите дни на седмицата. Било при работа, било при нужда или сполука, те винаги се обръщат с молитвите си към Него. Всеки ден истинските християни пазят своето Божията воля.

Освен неделата, от църквата са отредени и дни в чест на св. Богородица и други светии. Това са християнските празници. Ние трябва да ги прекарваме както неделните дни.

4. ИИСУС ХРИСТОС И ФАРИСЕИТЕ

(Матей 12:22—45: Лука 11:14—26: 29—36: Марко 23:22—23)

Фарисеите — врагове на Исуса. Със своите благи думи и с добрите Си дела Исус скоро привлякъл народа към Себе си. Всички се трупали около Него да чуят Божественото Му учение и да видят чудесата, които Той вършел. Само книжниците и фарисеите са опълчили срещу Христа и станали явни Негови врагове. Те се бояли да не изгубят своята власт над народа. Затова при всеки удобен случай гледали или да обвинят Исуса, че не спазва Мойсеевия закон, или да Го оклеветят, че Той уж вършел своите чудеса не с Божия помощ.

Христос изобличава книжниците и фарисеите. Веднъж при Исуса довели един сляп и нем. Христос го излекувал. Народът видял това чудо и почнал да казва: „Да не би тоя да е Христос, синът Давидов?“ Но фарисеите взели да говорят, че този не е обещаният Месия (Спасител), а обикновен човек, който изгонва бесовете от хората с помощта на дявола. Исус знаел, какво мислят фарисеите, та им казал: „Всяко царство, което се разделя на враждуващи помежду си части, пропада. Ако Аз изгонвам бесовете с помощта на дявола (Веелзевула), значи неговото царство се е разделило на две и ще пропадне. Ако ли пък изгонвам бесовете с Божия помощ, значи дяволът е победен, и Божието царство е близко“.

Фарисеите виждали, че истината е на страната на Исуса, но упорито я отричали и се борели срещу Него. Затова Исус им казал: „Всеки грях, направен от хората против когото и да било, може да бъде простен. Но грехът против Духа Свети никому няма да бъде простен. Да се нарича Божият Син помощник и съдружник на дявола, това е грях против Светия Дух. Такъв грях не ще бъде простен нито на този, нито на онзи свят.“

Фарисеите искат знак от небето. Народът продължавал да слуша Исуса и да търси Неговата помощ. Тогава някои от книжниците и фарисеите лицемерно уверявали Христа, че и те ще повярват в Него, ако им даде знак от небето, т. е. ако направи някое чудо. Исус знаел, че фарисеите гледали само да Го изкушават и да Му пакостят, та с възмущение се обърнал към тях и им рекъл:

— Лукав и престъпен род сте вие! И никакъв друг знак няма да ви бъде даден, освен знака на пророка Иона. Както Иона прекара три дни във вътрешността на кита, така и Син Човечески ще прекара три дни в сърцето на земята.

С тези думи Исус предсказал, че ще възкръсне три дни след смъртта си. Възкресението ще бъде най-голямото чудо. То ще убеди, че Исус е Син Божи.

Книжниците и фарисеите продължили враждата си срещу Исуса. Като се убедили, че с думи нищо не могат Му направи, те още повече се озлобили срещу него.

5. РОДИТЕЛИТЕ НА ИИСУСА И ВОЛЯТА НА НЕБЕСНИЯ БАЩА (ПЕТА ЗАПОВЕД)

(Марко 3:31—35; Матей 12:47—50; Лука 8:19—21)

Един път Иисус проповядвал. Много люде Го заобиколили и жадно слушали думите Му. През това време дошли майка Му и братята Му, синове на Иосифа от умрялата му жена. Те желаели да Го видят, но не могли да се приближат до Него поради навалищата. Някой ги забелязал и казал на Иисуса:

— Ето майка Ти и братята Ти стоят вън и искат да говорят с Тебе.

Иисус помълчал малко и рекъл:

— Коя е Моята майка и кои са Моите братя? След това погледнал към учениците Си и към всички,

които слушали думите Му, и продължил:

— Ето Моята майка и Моите братя. Онзи, който изпълнява волята на Моя небесен Отец, той Ми е брат, и сестра, и майка.

С тези думи Иисус не забранява да обичаме и почитаме родителите си и братята си. Той поискал само да каже, че за Него, като Божи Син, най-близки са ония, които слушат и възприемат божественото Му учение и изпълняват волята на Неговия небесен Баща.

Сам Христос ни е дал пример за обич към родителите. През целия Си земен живот Той обичал и почитал Своята пречиста майка и праведния старец Иосифа. И при смъртта Си пак ни е дал пример, за обич към родителите. Издъхвайки на кръста, Той се обърнал към апостол Иоана и му поръчал да се грижи за майка Му.

5.1. ПЕТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Нашата длъжност към родителите е установена в петата Божия заповед, която гласи: Почитай баща си и майка си, за да ти бъде добре и да живееш дълго на земята.

Никой не може да закрепне и отрасне без родителски грижи. Ние дължим своя живот, своето здраве и успехите си на денонощните майчини и бащини грижи, на безграничната родителска обич. Затова още длъжни да обичаме и почитаме своите родители. Така ние ще поддържаме радост, мир и спокойствие въкъщи и ще вливаме щастие в душите на родителите си. Тъй ще бъде добре и нам. Нашият живот не ще бъде отравян от раздори и вражди.

Както почитаме родителите си, тъй трябва да уважаваме своите учители и наставници, духовните пастири, заслужилите на родината и всички по-възрастни от нас.

6. ХРИСТОС УКРОТЯВА БУРЯТА

7.

(Матей 8:23—27; 4:35—41; Лука 8:22—25)

Много хора се събирали да слушат учението на Иисуса Христа. Някои от тях дотолкова се увличали от думите и делата на Христа, че оставяли семейства и всичко, що имали, и тръгвали подире Му. Следвали Го навсякъде и вече не се отделяли от Него. Те станали апостоли, ученици на Иисуса Христа.

Отначало, обаче, и на учениците не било съвсем ясно, кой е Иисус Христос. Те с отворени сърца възприемали Неговото учение и с удивление наблюдавали чудесата, които Той вършел над болни и сакати. Колкото повече продължавали да вървят с Христа, толкова по-дълбоко се убеждавали, че техният Учител не е обикновен човек, а Син Божи.

Веднъж Иисус се качил заедно с учениците Си на един кораб, за да отиде да проповядва на другия бряг на Генисаретското езеро. Докато корабът плувал по гладкото езеро, Той заспал. Но ето че ненадейно излязла силна буря. Надигнали се големи вълни, които заливали кораба. Учениците се уплашили да не потънат, затова бързо събудили Учителя.

— Господи, спаси ни, погиваме! Иисус им рекъл:

— Защо сте толкова страхливи, маловерци!

Сетне се обърнал и заповядал на вятъра и на бурята да утихнат. И веднага настанала тишина. Като видели това, учениците се зачудили и си рекли:

— Кой е Този, та и ветровете, и морето Му се покоряват?

Оттогава те още повече се убедили, че Иисус Христос не е обикновен човек.

7. ПОДГОТОВКА НА АПОСТОЛИТЕ ЗА ОБЩЕСТВЕНА РАБОТА

(Матей 9:35—38; 1—42; Лука 9:1—6)

Дълго време Иисус ходел по села и градове да проповядва. Навсякъде Той виждал, че народът се трупа около Него и жадно слуша словото Божие. Защото нито един от иудейските първенци, поставени да просвещават народа, не се грижил за това. Евреите тънели в пълно невежество. Те не разбирали словото Божие. Нуждата да се поучава народът била голяма. Затова Иисус решил да прати апостолите между народа, като им даде власт не само да поучават, но и да вършат чудеса. Така, още приживе, Той желал да подготви учениците Си за бъдещата им апостолска дейност.

За тази цел Той събрал учениците Си и им казал:

— Жетвата е голяма, а работниците са малко. Молете се на Бога да прати повече работници.

— Давам ви власт над нечистите духове — да ги изгонвате и да изцерявате всякакви болести.

— Засега не ходете още между самаряни и езичници, а проповядвайте само между иудеите. Казвайте на всички, че се приближава царството небесно. Болни изцерявайте, прокажени очиствайте, мъртви възкресявайте, бесове изгонвайте. Даром получихте, даром давайте. Не вземайте със себе си злато или сребро, ни торба за път, ни две дрехи, ни обуца, ни тояга, защото ще се прехранвате от работата си.

— Работата, на която ви пращам, не е лека. Ще бъдете като овце между вълци. Но вие бъдете мъдри и предпазливи като змии и незлобиви като гълъби. Знайте, че хората ще ви гонят, ще ви съдят и ще ви бият. Ще ви поведат пред земни царе и управници заради Мене. Но вие не се грижете какво ще отговаряте. Дух Свети ще говори във вас. От всички ще бъдете мразени заради Моето име. Но който претърпи до край, ще бъде спасен. Не се бойте от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият. Бойте се от Оногова, Който може и тялото да убие, и душата да погуби.

Вървете и знайте, че който приема вас, Мене приема, а който приема Мене, приема Оногова, Който Ме е изпратил.

След тези хубави наставления учениците се пръснали из Иудея да проповядват Христовото учение.

Тия божествени думи имат сила и значение и за всички по-сетнешни проповедници на Христовото учение.

8. СМЪРТТА НА ИОАНА КРЪСТИТЕЛЯ

(Матей 14:1—12; Марко 6:14—28; Лука 9:7—9)

Иоан Кръстител продължил да проповядва на народа и след като кръстил Исуса Христа. Той укорявал лошия живот на хората и казвал на всички: „Покайте се, защото приближава царството Божие”. Иоан не се страхувал от никого. С еднаква ревност изобличавал и бедни и богати, и прости и учени. Не се побоял да укори и галилейския цар Ирод, загдето незаконно се оженил за братовата си жена Иродиада. Когато минавал през Галилея, Иоан се отбил в двореца на Ирода и смело му заявил

„Не е позволено да водиш братовата си жена!” За тези думи царят и царицата го намразили. Те намислили дори да го убият, но не посмели да сторят това, за да не се разбунтува народът, който почитал Йоана като пророк. Йоан бил хвърлен в тъмница.

Един път Ирод празнувал рождения си ден. Царският дворец бил пълен със знатни гости. Когато всички се веселели, влязла Саломия, дъщеря на Иродиада от първия и мъж, и почнала да танцува. Нейната игра толкова се харесала на Ирода, че той пред всички гости тържествено обещал да даде на Саломия всичко, което би му поискала. Заклел се дори, че и половината царство да му поиска, ще и го даде. Саломия, подучена от майка си, рекла: „Искам да ми поднесеш на блюдо главата на Иоана Кръстителя.”

Ирод побледнял. В душата си той съжалявал за дадената клетва, но нямало какво да прави. Веднага изпратил оръженосец в тъмницата да отсече главата на Иоана. Оръженосецът донесъл главата на блюдо и я дал на Саломия, а тя я занесла на майка си. Така жестоко си отмъстила Иродиада.

Иоановите ученици узнали за смъртта на своя учител. Те дошли, взели тялото му и го погребали.

Така Иоан Кръстител станал жертва на хорската злоба и отмъстителност, защото не се уплашил да изобличава недостойните и да се бори за правда и истина.

Паметта на Иоана Кръстителя празнуваме всяка година на 7 януари, а неговата смърт почитаме на 29 август.

9. УВЕЛИЧАВАНЕ НА СЛУШАТЕЛИТЕ И УЧЕНИЦИТЕ НА ИИСУСА ХРИСТА

Отначало Исус имал малко слушатели и още по-малко последователи. Но колкото повече Той ходел по села и градове да проповядва и да върши чудеса, толкова по-многобройни ставали Неговите слушатели. От ден на ден все повече хора се трупаха около Христа. Те жадно слушали Неговите думи за покаяние и за свет и праведен живот на земята. Учението на Исуса за братска любов, за милост и за

добри дела бързо се разпространявало и завладявало сърцата на хората. Христовите чудеса още повече убеждавали хората, че Той не е обикновен човек, а Божи син.

Мнозина от слушателите оставяли и баща и майка, и дом и семейство — и тръгвали след Христа. Те били готови през цял живот да следват своя Учител. Тяхното число бързо се увеличавало. Но от всички, които тръгнали след Него, Иисус избрал само 12 души и ги нарекъл апостоли. Те не се отделяли от Него и Го следвали до самата Му смърт. Понякога Иисус пращал учениците Си сами да проповядват и им давал власт да вършат чудеса в Негово име. Учениците достойно изпълнявали поръката на своя Учител. Заслугата на апостолите била особено голяма след смъртта на Иисуса, когато те останали единствени разпространители на Христовото учение.

10. ЧУДО В ПУСТИНЯТА; ХЛЯБЪТ НА ЖИВОТА И УЧЕНИЕТО ЗА ВЪЗКРЕСЕНИЕТО

(Йоан 6:11—60; Матей 14:13—21)

Иисус се научил за мъченическата смърт на Йоана Кръстителя и се натъжил. Той пожелал да се помоли в тихо и безлюдно място, затова се качил на кораб и преминал на отвъдния бряг на Генисаретското езеро. Народът, като узнал где е отишъл Иисус, избързал по брега и изпреварил кораба. Когато Иисус стигнал, заварил голямо множество народ. Той се смилил над него, изцерил много болни и сакати и започнал да поучава. Сладки и увлекателни били Неговите слова. Никой не усетил, как превалил денят. Тогава учениците се приближили до Христа и му рекли:

— Учителю, тук мястото е пусто и времето напредна; разпусни народа да иде по селата и си купи храна.

— Дайте им вие да се нахранят! — отвърнал Христос.

— Тук, у едно момче, има пет ечемичени хляба и две риби. Що е това за толкова души? — казал апостол Андрей.

Иисус поискал хлябовете и рибата и ги благословил, а учениците ги раздали на народа, който бил насядал на групи по 50 и по 100 души. Яли и се нахранили около 5000 мъже, освен жените и децата. Учениците събрали остатъците и напълнили с тях 12 коша. Всички били поразени от това чудо и започнали да си говорят:

— Този е, наистина, пророк, когото очакваме. След това Иисус се оттеглил на молитва, а учениците се качили на кораба и се върнали обратно. Посред пътя Христос ги настигнал. Той вървял по водата и се качил при тях на кораба. Учениците се учудили. Учудили се и хората, когато видели Иисуса на отсамния бряг на Генисаретското езеро. Те Го заобиколили отново и поискали да им говори.

— Вие Ме търсите — казал им Иисус — не защото видяхте чудеса, а защото ядохте от хлябовете и се наситихте. Трудете се и не за тленна храна, а за храна, която ще ви даде вечен живот.

Народът почнал да Го моли: „Господи, давай ни винаги от този хляб!”

Иисус продължил:

— Аз съм хлябът на живота. Който дохожда при Мене, няма да огладнее, и който вярва в Мене, няма да ожаднее никога.

Христос разкрил на народа, че е дошъл на земята, за да изпълни Божията воля, А волята на небесния Отец е: „Всеки, който види Сина и вярва в Него, да има вечен живот, и Аз ще го възкреса в последния ден”.

След тия думи Иисус казал: „Аз съм живият хляб, слязъл от небето. Който яде от тоя хляб, ще живее вечно. Хлябът който Аз ще дам, е Моята плът, която ще отдам за живота на света. Който яде Моята плът и пие Моята кръв, ще има живот вечен и Аз ще го възкреса в последния ден”.

Мнозина не разбрали добре думите на Христа. Иисус пророчески говорел за тайнството причащение, което установил на Тайната вечеря. Чрез това тайнствено ние, наистина, приемаме тялото и кръвта Христови под вид на хляб и вино.

10. ЧОВЕШКИТЕ ОБИЧАИ И БОЖИЯТ ЗАКОН

(Матей 15:1—20; Марко 7:1—15)

Книжниците и фарисеите се разгневили на Иисуса заради проповедта за хляба на живота. Те отново почнали да следят Иисуса, за да Го хванат в някое нарушение на закона. Един ден видели, че Иисусовите ученици седнали да ядат с неумити ръце. Според преданията и обичаите, които фарисеите пазели наравно със свещения закон, всеки бил длъжен да си умие ръцете преди да седне да яде. Възмутени, фарисеите се обърнали към Иисуса и казали:

— Защо Твоите ученици не спазват преданието на старците?

— Защо пък вие престъпвате Божия закон заради вашето предание? Знаете, че е заповядано: „Почитай баща си и майка си”. Вие сте наредили, че ако някой не желае да храни родителите си, достатъчно е да им каже: „Това, което се пада вам, давам го дар на Бога”. Тъй нарушихме Божията заповед заради вашето предание. Лицемери, добре е казал за вас пророк Исаия, че почитате Бога с устата си, а сърцето ви е далеч от Него.

И като се обърнал към народа, добавил:

- Знайте, че не това, що влиза в устата на човека, осквернява, а онова, що излиза от устата, то осквернява човека. Чрез устата излизат от сърцето лоши думи, зли помисли за убийства, кражби, хули. Това осквернява човека. А яденето с неумити ръце не осквернява.

Тези думи на Иисуса Христа се отнасят за душевната чистота. Те не значат, че не бива да си мием ръцете преди ядене. Както се грижим за телесната чистота, така трябва да се грижим и за чистотата на своята душа.

Фарисеите и този път останали посрамени и си отишли.

11. ХАНАНЕЯНКАТА И НЕЙНАТА СИЛНА ВЯРА

(Матей 15:21—28)

Веднъж Иисус отишъл с учениците си да проповядва в околностите на градовете Тир и Сидон във Финикия. В тия места живеели главно езичници хананеи, които били чули вече за славата на Спасителя. Когато Иисус почнал да поучава, една хананеянка се приближила до Него и започнала да вика:

— Господи, сине Давидов, смили се над мене! Дъщеря ми зле страда от бяс!

Иисус не и отвърнал ни дума. Тогавя учениците Го помолили да отпусне жената. Иисус им казал:

— Аз съм пратен само при изгубените овци от дома Израилев.

Тогава жената паднала в краката на Исуса и казала: „Господи, помогни ми!“ Исус и рекъл: „Не е добре да се взема хлябът от децата и да се хвърля на псетата“. „Да Господи“, отговорила жената, „ала и псетата ядат от трошите, що падат от трапезата на господарите“. Тогава Христос и казал: „О, жено. голяма е твоята вяра. Нека бъде според желанието ти!“ И веднага дъщеря и оздравяла.

Със Своето привидно гордо и студено държание Исус искал да изпита вярата на хананеянката. Той искал още да покаже на учениците Си, а чрез тях и на всички иудеи, че и всред езичниците, които евреите презирали, има хора със силна вяра. Тая вяра ги правела достойни да станат Христови последователи.

12. ПРЕОБРАЖЕНИЕ

(Матей 17:1—9; Лука 9:28—36; Марко 9:2—9)

Наближавало времето на Христовите страдания. Исус искал да затвърди у учениците вярата, че Той е наистина, Син Божи, при все че трябва да умре. Затова един ден взел тримата си най-приблизени ученика — Петра, Иакова и Иоана — и се възкачил на планината Тавор. Там почнал да се моли. Учениците задрямали, понеже били изморени.

По едно време учениците се събудили и видели Исуса преобразен: лицето Му светело като слънце, а дрехите Му блестели като сняг; от двете Му страни стояли пророците Мойсей и Илия и разговаряли с Иисуса за Неговите страдания и смърт в Йерусалим. Учениците се слисали. Петър казал: „Учителю, добре е да бъдем тук. Ако желаеш, ще направим три колиби — "една за Тебе, една за Мойсея и една за Илия". В същия миг светъл облак покрил всички. От облака се чул глас: „Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение. Него слушайте!“

Учениците се уплашили и паднали ничком. След малко Исус се допрял до тях и кротко им казал: „Станете не бойте се!“. Когато се изправили те видяли Исуса в обикновения Му вид.

На слизане от планината Христос поръчал на учениците Си да не казват никому за случилото се преди Той да възкръсне от мъртвите.

Този ден. Преображение Господне — се празнува всяка година на 6 август.

14. ХРИСТОС И НЕГОСТОПРИЕМНИТЕ САМАРЯНИ

Иудеи и самаряни не се обичали един други. Иудеите се гордеели, че са богоизбран народ, пръв измежду всички народи. А самаряните били смесица от иудеи и езичници. Поради това иудеите гледали на тях като на недостоен народ, презирали ги и смятали за грешно да общуват с тях.

Но и самаряните не обичали иудеите за тази им надменност. Когато някой иудейин минал през тяхната земя, те не му услужвали с нищо.

Един път Исус минавал с учениците Си през Самария. Вече се мръкнало. Исус пратил в близкото село да приготвят за нощуване. Но самаряните узнали, че пътниците са иудеи, затова отказали да ги приемат. Двама от учениците, Иаков и Иоан,

възнегодували от това и рекли на Исуса:

— Господи, искаш ли да кажем да падне огън от небето и да изгори селото, както някога направи пророк Илия?

Но Христос им отговорил:

— Не знаете, на какъв дух служите. Син Човечески дойде не да погубва човешки души, а да спасява.

След това отишли да пренощуват в друго село.

13. ЗЕМНИТЕ БОГАТСТВА И БОЖИЯТА ВОЛЯ

(Лука 12:13—31: Матей 6:25—34)

Веднъж един човек дошъл при Исуса и му рекъл:

— Господи, кажи на брат ми да си разделим бащиното наследство!

Този човек мислел, че Исус Христос е земен цар и ще се заеме да урежда препирните за имот между хората. Исус бил наставник и Спасител и не се занимавал с такива работи. Той се възползувал, обаче, от този случай и почнал да поучава народа:

— Не ламтете за големи богатства, защото истинското щастие не е в богатството. По-важно е да правите добрини и да обогатявате душата си с небесни съкровища, които ще ви направят достойни за царството Божие.

И, за да обясни нагледно значението на земните богатства. Той им казал:

— Нивата на един богат човек родила толкова много, че нямало място да се прибере житото. Богатият решил да събори старите житници и да построи нови и по-големи, в които да се помести всичко. Като прибрал житото, той си думал: „Сега имаш много богатство, душо! Яж, пий и се весели!“ Но Бог му казал: „Безумнико, нощес ще ти вземат душата. Кому ще остане това, що си приготвил?“

После Исус се обърнал към учениците си и им рекъл:

— Затова и казвам: не се грижете, какво ще ядете, или какво ще облечете. Погледнете птиците, цветята и полската трева. Ако Бог се грижи за тях, нима ще остави вас, които сте много по-ценни? Преди всичко търсете Царството небесно и знайте, че всичко друго ще ви се даде.

С тези думи Христос осъжда всички, които лакомо трупат имоти и пари, а забравят да се погрижат за душата си. Земните богатства са временни и нетрайни. Днес човек ги има, а утре може да ги изгуби. А душата е вечна. Всеки трябва да се грижи преди всичко за нея и за нейното спасение.

15.1. ДЕСЕТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Ламтежът за земни богатства е забранен и с десетата Божия заповед, която гласи: Не пожелавай дома на ближния си, не пожелавай жената на ближния си, нито слугата, нито слугинята му, нито вола му, нито ослето му, нито някакъв негов добитък — нищо, което е на ближния ти.

За истинския християнин не е достатъчно само да не ламти към земни блага. Той не бива и да завивжда на другите. Завистта е един от най-лошите пороци. Затова с тази заповед Бог ни забранява да завивждаме. Нека всеки бъде доволен от това, що има, и

се радва на успеха на своя ближен. Така той ще покаже, че е истински и добър християнин.

16. БРАТСКИ СЪВЕТИ И ОПРОЩАВАНЕ НА ОБИДИТЕ

(Матей 18:15—35)

Често Иисус поучавал хората, как да живеят помежду си. Той казал, че всички люде са братя, че са синове на един небесен Баща. Затова трябва братски да живеят и да изглаждат крамолите, като истински християни.

— Ако брат ти съгреша нещо против тебе — съветвал Иисус слушателите Си — иди и се обясни с него насаме. Ако той се разкае, прости му. Ако ли не, вземи един — двама свидетели и заедно идете да го вразумите. Ако ли и тях не послуша, обади на църквата. Ако не послуша и църквата, тогава нека ти бъде като чужд човек и престани да общуваш с него.

Иисус често съветвал да прощаваме на близките си, както техните недостатъци и грешки.

Веднъж Петър запитал Христа: „Господи, колко пъти да простя на брата си, когато съгреша против мене? До седем пъти ли?”

Иисус отговорил: „Не до седем пъти, а до седемдесет пъти по седем.”

От тия думи се вижда, че човек трябва да е готов всякога да прости на близките си. Той трябва да прощава искрено и от сърце. Тогава може да иска от другите да простят неговите грехове.

За да разберат слушателите по-ясно това, Иисус казал следната притча:

— Един цар поискал да разчисти сметката със слугите си. Оказало се, че един слуга му дължал 10 000 таланта и не можел да заплати дълга си. Царят заповядал да продадат и него, и жена му, и децата му, и целия му имот, за да си прибере парите. Слугата паднал на колене пред царя и почнал да му се моли:

— Господарю, смили се над мене! Имай още малко търпение, и аз ще ти изплатя всичко.

Царят се смилил, пуснал слугата и му простил дълга. На излизане от двореца слугата срещнал свой другар, който му дължал 100 динария. Той го хванал за шията, почнал да го души и да му вика:

— Плати ми всичко, което ми дължиш! Другарят му паднал на колене и се молил да го почака малко. Жестокият слуга не го послушал, а го хвърлил в тъмница, докато му изплати дълга.

Другите слуги видели станалото. Те се възмутили от тая жестока постъпка и съобщили всичко на царя. Царят повикал слугата и му рекъл:

— Рабе лукави, аз ти простих целия дълг, защото ми се примоли. Не трябва ли и ти да се смелиш над другаря си и да му простиш дълга?

И като се разгневил, заповядал да го затворят докато му изплати дълга.

— Така и Моят Отец небесен ще постъпи с всеки, който не прости от сърце на брата си погрешен и ята му — завършил Иисус.

17. ХРИСТОС И ДЕЦАТА

(Лука 18: 15—17; 9: 46—48; Матей 18: 1—6: 19: 13—15)

Христос много обичал децата. Веднъж добри и вярващи майки довели малките си деца при Него, за да ги благослови и се помоли за тях. Учениците не пущали децата при Исуса, понеже Той бил изморен. Христос видял това и казал:

— Оставете децата да дохождат при Мене и не им пречете, защото на такива принадлежи царството небесно. Истина ви казвам: който не приеме царството Божие като дете, няма да влезе в него.

С тия думи Христос изисква от възрастните да бъдат чисти и невинни като децата.

18. ХРИСТОС И БОГАТИЯТ МОМЪК

(Матей 19:16—26: Лука 18:18—25: Марко 10:17—25)

Един богат момък дошъл при Исуса и Го попитал:

— Учителю благи, какво трябва да правя, за да получа вечен живот!

Иисус му отговорил:

— Изпълнявай Божиите заповеди: не кради, не убивай, не лъжесвидетелствай, почитай баща си и майка си.

— Всичко това пазя строго от младини. Какво още ми не достига? — рекъл момъкът.

Тогава Иисус казал:

— Ако искаш да бъдеш съвършен, иди и продай имота си, раздай парите на бедните и после тръгни след Мене.

Като чул това, момъкът си отишъл натъжен, защото бил много богат.

Иисус тогава се обърнал към учениците Си и им казал:

— Богат мъчно ще влезе в царството небесно! По-лесно е да мине камила през иглени уши, отколкото богат да влезе в царството Божие.

Тия думи на Христа се отнасят до ония богати люде, които са привързани силно към богатствата си и не правят никакви добрини. Такъв бил и този момък.

19. ЗАГОВОР ПРОТИВ ХРИСТА И ТЪРЖЕСТВЕНО ВЛИЗАНЕ НА ИИСУСА В ЙЕРУСАЛИМ

19.1. ЗАГОВОР ПРОТИВ ХРИСТА (Иоан 11:46—54)

Христовото учение се разпространявало бързо сред иудеите. А чудесата, които Иисус правел, умножавали Неговите последователи. Книжници и фарисеи не можели спокойно да гледат това. Те кипели от завист и злоба срещу Христа. Най-последно решили да свикат Синедриона — върховното еврейско съдилище — и да обмислят, какво да сторят с Исуса.

— Какво да правим? — питали се те един друг, — Тоя човек върши много чудеса. Ако Го оставим свободен, всички ще повярват в Него. Римляните тогава ще

разорят и страната и народа.

Първосвещеникът Кайафа казал:

— За нас е по-добре да умре един човек, отколкото да загине цял народ.

Всички се съгласили с него и решили да търсят сгоден случай да погубят Исуса.

ТЪРЖЕСТВЕНОВО ВЛИЗАНЕ НА ИИСУСА В ИЕРУСАЛИМ

(Матей 21:1—17; Марко 11:1—11; Лука 19: 29—48)

Наближавал празникът Пасха, последен за земния живот на Исуса. Шест дни преди празника Христос тръгнал с учениците си за Йерусалим. Стигнали до селото Витфагия, близо до Елеонската планина. Исус пратил двама от учениците си да отидат в селото и Му доведат ослицата с младото осле, които ще видят вързани на пътя. Учениците докарали ослицата и ослето и наметнали върху тях горните си дрехи. Исус възседнал ослето. Всички тръгнали към Йерусалим.

В града узнали, че Учителят пристига. Много народ излязъл да Го посрещне вън от града. Едни постилали дрехите си по пътя, други хвърляли цветя и палмови клонки и викали: „Осана (спасение) на Давидовия син! Благословен е Онзи, Който иде в името Господне!”

Между навалищата имало и фарисеи. Те не могли спокойно да гледат народната радост и казали на Исуса: „Учителю, кажи на учениците да млъкнат!” Исус им отговорил: „Ако те млъкнат, камъните ще почнат да викат!”

Превалили Елеонската планина, отгдето се виждал целият град. Исус тъжно погледнал Йерусалим, заплакал за него и казал:

— Йерусалиме, Йерусалиме, ако не знаеш, къде е твоето спасение и каква участ те чака! Тежки дни ще настанат за тебе. Враговете ти ще разсипят и тебе, и децата ти. Камък върху камък няма да остане в тебе!

С тези думи Исус предрекъл разрушението на Йерусалим от римляните, станала през времето на императора Тит.

Начело на многохиляден народ Исус тържествено влязъл в града. В Йерусалим тогава имало евреи, дошли за празника от далечни земи. Те не били чували за Христа, затова учудени питали: „Кой е този?” Народът отговарял: „Това е Исус, пророкът от Назарет Галилейски!”

Исус отишъл направо в храма. Той намерил в него търговци, които продавали жертвени животни или разменяли пари. Исус ги изпъдил и казал: „Писано е, че домът Ми е дом на молитва, а вие го направихте разбойническо свърталище!”

В храма надошли мнозина слепи и сакати. Исус ги изцерил. Първосвещениците виждали тия чудеса и слушали, как децата и в храма продължавали да викат: „Осана на Давидовия Син!” Разгневени от това, те рекли на Исуса: „Не чуваш ли, какво говорят децата?” Исус им отвърнал: „Та нима не сте чели писанието, гдето е казано: Из устата на младенци и кърмачета ти си приготвил похвала!”

Същия ден вечерта Исус отишъл във Витания, близо до Йерусалим, гдето пренощувал.

20. НЕВЕРИЕТО НА ИУДЕИТЕ И ИЗОБЛИЧАВАНЕТО НА КНИЖНИЦИТЕ И ФАРИСЕИТЕ

20.1 НЕВЕРИЕТО НА ИУДЕИТЕ (Йоан 12:27—50; Матей 22:15—46; 13:54—58)

Близо три години Исус проповядвал и извършил многобройни чудеса. Той добил много последователи. Между тях имало и народни първенци: Никодим, Иосиф Ариматейски и др. Те били тайни Христови ученици. Но книжниците и фарисеите, както и други иудеи останали докрай врагове на Исуса. Тяхното неверие било предсказано още от пророк Исаия: „Тези хора ослепиха очите си и вкамениха сърцата си, та с очи да не видят и със сърце да не разумеят.”

Исус Христос често осъждал неверието на Иудеите и казвал:

— Който вярва в Мене, вярва в Оногова, Който Ме е изпратил. Като светлина дойдох в света, та всеки който вярва в Мене, да не остане в тъмнина. Ако някой чуе думите Ми и не повярва, Аз няма да го съдя, защото не дойдох да съдя света, а да го спася. Който отхвърля Мене и не приема думите Ми, има кой да го съди. Защото Аз от Себе си не говоря, а от Отца, Който Ме е пратил. Той Ми заповядва, какво да говоря и що да кажа.

Книжниците и фарисеите обаче останали глухи за тия думи. Те останали слепи и за чудесата, които Христос вършел. Тяхната злоба към Исуса от ден на ден растяла. Христос виждал всичко това и знаел, че враговете Му се готвят да Го убият. Но Той не се боял от тях и при всеки удобен случай ги изобличавал.

20.2 ИЗОБЛИЧЕНИЕ НА КНИЖНИЦИТЕ И ФАРИСЕИТЕ

(Матей 23)

През един от последните дни на Своя земен живот Христос бил в храма и се обърнал към народа със следните думи:

— Книжниците и фарисеите са седнали на Мойсеевото седалище. Правете всичко, което ви кажат, но не постъпвайте според делата им. Защото те едно говорят, а друго вършат. Всичко правят, за да ги видят хората. Искат да са първи навсякъде — и в синагогите, и по гощавките. Вие бъдете скромни. Защото, който се възгордява, ще бъде унижен, а който се смирява, ще бъде въздигнат.

Книжниците и фарисеите слушали тия думи и треперели от яд и злоба. Христос се обърнал направо към тях и смело взел да ги изобличава:

— Горко ви, книжници и фарисеи, лицемери, загдето затваряте Царството небесно пред хората! Нито влизате, нито другите пущате да влязат!

— Горко ви, загдето изпояждате домовете на вдовиците, а сетне дълго и лицемерно се молите, поради което наказанието ви ще бъде по-голямо!

— Горко ви, загдето давате десетак и от градинските треви, а забравяте най-важното от закона: правосъдие, милост и вяра. Вие сте слепи водачи, които прецеждате комара, а поглъщате камилата.

— Горко ви, книжници и фарисеи, лицемери, загдето сте заприличали на варосани гробници, които отвън изглеждат хубави, а отвътре са пълни с нечистота.

Показвате се пред хората праведни, а сте пълни с лицемерие и беззаконие.

— Горко ви, загдето издигате паметници на пророците и казвате: „Ако бяхме на мястото на нашите бащи, не щяхме да проливаме кръвта на пророците”. С това сами показвате, че сте синове на ония, които са избили пророците. Змии и рожби ехидни, как ще избегнете осъждането? Върху вас ще падне всичката праведна кръв пролята на земята.

После казал:

— Иерусалиме, Иерусалиме, който избиваш пророците и с камъни убиваш пратените при тебе. Колко пъти съм искал да събера чедата ти, както кокошка събира пилците под крилете си, но те не пожелаха! Ето, оставя се домът ви пуст. Отсега нататък няма да Ме видите, докле не кажете: благословен е идещият в име Господне!

С тези думи Иисус завършил изобличителната си реч към книжниците и фарисеите и напуснал храма. Това било последното Негово явяване в храма.

21. ЛЕПТАТА НА ВДОВИЦАТА. ПРИТЧА ЗА ТАЛАНТИТЕ

Лептата на вдовицата
(Марко 12:41- 44; Лука 21: 1 - 4)

Когато излизал от храма, Иисус седнал срещу кутията, в която богомолците пушали пари за храма. Мнозина минавали и пушали в кутията, кой колкото желае. Богаташи важно се спирали, бавно разтваряли тежки кесии и пушали в кутията кой повече, кой по-малко.

Но ето че се задала една бедна вдовица. Тя се спряла смутена пред кутията и срамежливо пуснала в нея две лепи (около две стотинки). Когато отминала, Иисус казал на учениците си: „Истина ви казвам, тая бедна вдовица пусна в кутията най-много. Защото другите даваха от излишъка, а тя даде всичко, що имаше — цялата си прехрана”.

Добротворството е една от първите християнски добродетели. На земята има много бедни и нуждаещи се люде. Като им помагаме, ние изпълняваме своя християнски дълг. С това доказваме, че, наистина сме проникнати от Христовото учение.

Когато помагаме някому, трябва да правим това искрено и от сърце. Не е важно, колко даваме, а как го даваме.

21.1. ПРИТЧА ЗА ТАЛАНТИТЕ

(Матей 25:14—29)

За да покаже нагледно, че всеки трябва да се труди и грижи според дарбите, които Бог му е дал, Иисус казал следната притча:

— Един богат човек тръгнал за чужбина. Той повикал слугите си и им раздал имота. На единия дал пет таланта, на другия — два, а на третия — един, всекому според силите. След това заминал.

Първият слуга вложил петте таланта в работа и спечелил още пет. Същото направил и вторият, който получил два таланта — и той спечелил още два. А онзи, който получил един талант, отишъл и го закопал в земята.

След време господарят се завърнал и поискал сметка от слугите. Пристъпил първият слуга и казал:

— Господарю, ти ми даде пет таланта. Ето, аз спечелих с тях още пет.

Добре, верни служителю — отговорил господарят — Понеже си ми бил верен в малко, назначавам те на по-голяма длъжност. Радвай се заедно с мене!

Пристъпил вторият слуга и рекъл:

— Господарю, ти ми даде два таланта. Ето, аз спечелих с тях още два.

Господарят похвалил и наградил и тоя слуга. Най-послед дошъл третият слуга и казал на господаря си:

— Господарю, аз знаех, че си жесток човек: жънеш, гдето не си сеял, и вземаш, гдето не си давал. Затова зарових твоя талант в земята и ето, сега ти го връщам.

Господарят се разгневил и заповядал да затворят ленивия служител, а таланта дал на първия слуга. После казал, че на достойния, макар и да има, ще се даде още, а на недостойния, макар и да няма ще му се вземе и онова, що има.

От тази притча става ясно, че трудолюбивият винаги припечелва, а ленивият губи и това, което има.

22. ТАЙНАТА ВЕЧЕРЯ

(Матей 26:14—56; Марко 14:10—5; Лука 22:1—54;
Йоан 13:1—38; 18:1—11)

Предателят Иуда. Книжниците и фарисеите смятали, че вече не бива да търпят. Събрали се в дома на първосвещеника Кайафа и обмислили, как да хванат и убият Христа. Те не желяели това да стане на самия празник

Пасха, за да не се разбунтува народът, и бързали да свършат всичко преди празника. Неочаквано при тях се явил Иуда, родом от гр. Кариот и затова наричан Иуда Искаротски.

Иуда бил един от 12-те Христови ученици. Той пазел общата каса, в която прибирали суми за помагане на бедни. Иуда бил сребролюбив и завистлив. Тригодишната близост с Исуса Христа не изкоренила от душата му лошите навици и пороци. Помрачен от сребролюбие, Иуда решил да предаде своя Учител.

— Аз съм съгласен да ви предам Исуса. Какво ще ми дадете за това? — казал той на първосвещениците.

Предложили му 30 сребърника, колкото се заплащал тогава един убит роб. Иуда се съгласил.

Пример на смирение. Наближавал празникът Пасха. Според Мойсеевия закон евреите били длъжни да заколят и приготвят пасхално агне и да го ядат с безквасен хляб и горчиви треви. Учениците запитали Исуса, къде да приготвят пасхалното агне. Исуса пратил Петра и Иоана в града при едного от Своите последователи. Двамата ученика приготвили всичко, необходимо за вечерята. Вечерта Исус дошъл с останалите ученици. Преди да почнат вечерята Исус станал, взел съд с вода, препасал престилка и почнал да мие краката на учениците Си. Като свършил умиването, Той се облякъл, седнал пак на трапезата и им казал:

— Знаете ли, какво ви направих? Вие Ме наричате Учител и Господ и добре правите, понеже, наистина, съм такъв. Щом Аз, вашият Господ и Учител, ви измих нозете, то и вие сте длъжни да умивате нозете един другиму. Затова ви дадох пример да правите и вие същото, каквото Аз ви направих.

Христос открива предателя. Като седял на трапезата, Иисус се натъжил и казал на учениците Си: „Истина, истина ви казвам, че един от вас ще Ме предаде”. Той казал, че Иуда обещал на книжниците и фарисеите да им предаде Иисуса за 30 сребърника. Учениците обаче не знаели това. Те се слисали от думите на своя Учител и почнали да Го питат: „Да не съм аз, Господи?” Когато Иуда също попитал, Иисус му отговорил тихичко: „Ти си!” Но другите не чули тези думи. Иоан, който седял на трапезата до Христа, попитал: „Господи, кой е?” Иисус му казал: „Комуто натопя в блюдото залък хляб и подам — той е”. Сетне взел залък хляб, натопил го в блюдото, подал го на Иуда Искариотски и му рекъл: „Каквото си намислил да вършиш, върши го по-скоро!” Иуда се смутил от тия думи. Станал бързо от трапезата и отишъл при заговорниците. А учениците си помислили, че той отива да купи нещо, или да раздаде помощ на сиромаси.

Тайнството причащение. Когато пасхалната вечеря свършвала, Иисус взел хляб, благословил го, преломил го и дал на учениците като казал: „Вземете и яжте, това е Моето тяло, което се дава на вас”. После взел чашата с вино, благословил го, дал н?. учениците да пият и рекъл: „Пийте от нея всички. Това е Моята кръв на новия завет, която се пролива за вас и за мнозина за опрощаване на вашите грехове. Това правете за Мой спомен”.

С това Иисус установил тайнството причащение.

Прощална беседа. На трапезата Иисус се обърнал към учениците си със следните прощални думи:

— Деца Мои, още малко съм с вас. Ще Ме дирите, но не ще можете да дойдете там, където Аз отивам. Нова заповед ви давам: обичайте се един други, както Аз ви обикнах! По това ще ви познаят, че сте Мои ученици.

Петър Го попитал: „Господи, къде отиваш?” Иисус му отговорил: „Където Аз отивам, ти не можеш сега да дойдеш, но после и ти ще дойдеш”. Петър рекъл: „Господи, защо да не мога да дойда? Готов съм живота си да дам за Тебе!” Но Иисус му казал: „Живота си ли ще дадеш за Мене? Истина, истина ти казвам: преди да пропее петелът тази нощ, ти три пъти ще се отречеш от Мене.” После се обърнал към всички и продължил!

— Да не се смуцава сърцето ви. Вярвайте в Бога, и в Мене вярвайте! Защото Аз съм пътят, истината и животът. Никой не дохожда при Отца, освен чрез Мене. Аз отивам, но няма да ви оставя сираци. Ще дойда пак при вас. Ще ви изпратя и Утешителя, Духа Светаго, Който ще ви научи на всичко и ще ви напомни всичко, що съм ви говорил. Пазете Моята заповед: обичайте се един други, както Аз ви обикнах. Няма по-голяма любов от тая, да даде човек живота си за своите близки. Ето настъпи часът, когато ще се разпръснете и ще Ме оставите самичък. Но Аз няма да бъда самичък, защото Отец е с Мене. Това ви казвам, за да имате мир в Мене. В света ще бъдете скръбни, но дерзайте, защото Аз победих света!

Молитва в Гетсиманската градина. След вечерята Иисус и учениците Му се запътили за Гетсиманската градина. Той влязъл в градината с Петра, Иакова и Иоана. Другите ученици останали при входа. На едно място Иисус оставил тримата ученика и им поръчал да бдят и се молят. Сам Той се отдалечил още малко и паднал на колене да се моли Богу. Иисус знаел всичко, което Го очаква. Предвиждал и страданията, и

смъртта Си. Затова горещо се молил Богу: „Отче, ако е възможно, нека Ме отмени тази горчива чаша (тези страдания), но нека бъде не както Аз искам, а както Ти искаш.” Дълго и така усърдно се молил Иисус, че от челото му почнала да пада кървава пот. На два пъти Той спохождал тримата ученика и все ги намирал заспали. На третия път им рекъл:

— Станете, ето часът настъпи! Предателят иде! Залавянето на Иисуса. Учениците станали и видели, че към тях се приближават въоръжени войници и слуги със запалени факли и свещи. Най-напред вярвал Иуда. Той се доближил до Иисуса, целунал Го и Го поздравил с думите: „Радвай се, Учителю!” Иисус го погледнал и кротко му рекъл „Иудо, с целувка ли предаваш Учителя си?” После се обърнал към войниците и ги попитал „Кого търсите?” „Иисуса от Назарет”, отговорили те. Аз съм, казал Иисус. Поразени от величавия вид на Христа и от Неговото спокойствие, въоръжените се отдръпнали и паднали на земята. Иисус пак ги запитал: „Кого търсите?” Отговорили Му „Иисус от Назарет” Христос продължил: „Рекох ви, че съм Аз. Всеки ден бях с вас в храма и не дигнахте ръка на Мене! А сега сте излезли, като срещу разбойник, с колове и ножове да Ме хванете. Но нека се сбъдне писанието. Ето, хванете Мене, а тези оставете!”

Тогава войниците и слугите се приближили и хванали Иисуса. Петър поискал да защити Учителя си. Той извадил ножа си, замахнал и отрязъл ухото на един слуга. Но Христос му казал: „Петре, тури ножа в ножницата, защото, който вади нож, от нож умира.” Сетне се допрял и изцерил ухото на слугата.

Войниците повели Иисуса вързан към дома на първосвещеника. Учениците се разбягали. Само Петър и Йоан вървели отдалече зад гълпата, за да видят какво ще стане с техния Учител.

23. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИИСУСОВИЯ ЗАВЕТ СВ. ЛИТУРГИЯ

Христовата църква пази свето всичко, което Иисус е завещал на Своите ученици и последователи. Това тя прави чрез частните и обществени богослужения, в които нагледно ни представя живота на Христа и ни разкрива Христовото учение.

Литургията е най-важното обществено богослужение. При това богослужение се възнасят не само молитви и песнопения, но се извършва и тайнството причастие.

Литургията е установена от Самия Иисуса Христа, когато на тайната вечеря причестил учениците Си със Своето тяло и Своята кръв под вид на хляб и вино. Още там Христос завещал да се върши това за Негов спомен. И, наистина, след Христовото възнесение апостолите изпълнявали повелята на Христа. Когато извършвали тайнството те четели молитви, пеели свещени песни и придружавали това с различни действия, с които си спомняли и възпроизвеждали важни моменти от живота на Христа.

Постепенно се създал известен ред, по който да се извършва литургията. Този ред бил окончателно установен от апостол Иаков. Апостолите го предавали на основаните от тях църкви. Това ставало устно. Християните изучавали и произнасяли наизуст всички песни и молитви. Едвам в IV век, когато християнството възтържествувало и станало свободна вяра, литургията на апостол Иаков била изложена писмено от св. Василий Велики.

23.1. ЛИТУРГИЯ НА СВ. ВАСИЛИЙ ВЕЛИКИ

Св. Василий Велики живял през IV век в Малоазийската област Кападокия, в гр. Кесария. Той бил учен човек, но се славел особено със своята благотворителност. Веднъж в Кесария настанал глад. Храните поскъпнали. Св. Василий свикал всички богати хора от града и им произнесъл такава трогателна проповед, че те сами отворили хамбарите си за бедните. А сам той дал пример за благотворителност, като продал целия си имот и с получените пари хранил гладуващите.

Когато станал Кесарийски архиепископ, св. Василий разширил още повече своето добротворство и проповедничество. Устроил в Кесария и околностите и приюти, странноприемни домове и болници. Той бил бележит църковен писател. Написал много книги с които разяснявал Христовото учение и давал наставления за добър християнски живот.

Св. Василий Велики съкратил литургията на апостол Иакова. Тази литургия наречена Василиева, се извършва десет пъти в годината: в петте неделни дни на великия пост (освен Връбница) на великия четвъртък и великата събота, в дните пред Рождество Христово и Богоявление и в деня на празника на св. Василий Велики. Тя е много тържествена. Молитвите, които свещеникът произнася тайно преди освещаването на даровете, са дълги. Певците тогава пеят по-бавно.

23.2. ЛИТУРГИЯ НА СВ. ИОАН ЗЛАТОУСТ

Св. Иоан Златоуст живял през IV век и бил родом от Малоазийския град Антиохия. На времето си той получил бляскаво светско и духовно образование. Майка му го възпитала в християнски дух — да обича правдата, истината и доброто — и му вдъхнала вяра в Бога. Отначало Иоан бил свещеник в родния си град. След като се прочул като добър и примерен пастир, бил избран за архиепископ (патриарх) в Цариград. Той живеел много скромно и се отличавал със своето красноречие. Проповедите му били тъй хубави и увлекателни, че народът казвал на Иоана, че има златни уста. Затова го нарекли Златоуст.

Между многото свои съчинения св. Иоан е написал и реда на литургията, която представлява от себе си съкратена Василиева литургия.

Литургията на св. Иоан Златоуст се състои от три части: проскомидия, литургия на оглашените и литургия на верните. Тези три части са така свързани, че образуват едно цяло, една служба, която припомня и възпроизвежда живота на Исуса Христа.

1. Проскомидия е първата част на литургията. Думата проскомидия е гръцка и на български означава принос. Тази част на литургията символизира готовността на Христа да принесе Себе Си в жертва за спасение на човечеството. Тя припомня още обичая на първите християни да дават своите приноси — хляб и вино, необходими за светото причастие.

Проскомидията се извършва на жертвеника по следния начин:

Свещеникът застава най-напред пред царските врати и се моли Богу да му даде сила да извърши достойно тайнството. След това целува светите икони, покланя се на богомолците да му простят, ако е съгрешил и влиза в олтара. Тук той облича свещените одежди, измива си ръцете и застава пред жертвеника. На жертвеника е приготвено чисто червено гроздово вино, чист пшеничен квасен хляб, наречен просфора (принос) и вода. Свещеникът взема една просфора и от средата и изрязва с копието кубическа частица. Тая частица се нарича агнец и има надпис:

IC XC

NI KA което значи: Иисус Христос побеждава.

Тя символизира самия Христа, Който подобно на агнец, станал жертва за греховете на хората. Свещеникът слага агнеца на дискаса, подрязва го с копието кръстообразно откъм долната част, после го обръща и пробжда отдясно. Тогава налива в св. потир (чаша) вино и вода, в знак, че от прободеното ребро на разпнатия Христос потекло кръв и вода. От същата, или пък от друга просфора, той изрязва малки триъгълни частици в чест на Дева Мария, на апостолите светиите и мъчениците, за здравето на живите и за успокоение душите на починалите християни. Тези частици се нареждат на дискаса около агнеца и заедно с него символизират Христовата църква. Свещеникът поставя над дискаса Звезда. С единия покривец покрива дискаса, с другия — св. потир, а с третия — общо дискаса и потира. После прикажда приготвените дарове и моли Бога да ги освети и приеме за спасение на тия, за които се принасят.

Думите и действията при проскомидията изобразяват раждането и страданията на Христа.

2. Литургия на оглашените. След проскомидията започва втората част на литургията, наречена литургия на оглашените. Това название тя получила още в древните християнски времена, когато на нея имали право да присъстват оглашените. Оглашени се наричали ония лица, които се готвели да приемат християнството.

Литургията на оглашените символизира излизането на Христа на обществена проповед. Тя започва с тържествения възглас: Благословенно царство Отца и Сина и Светаго Духа сега и винаги и во веки веков. След този възглас се произнася великата ектения. Тя се състои от 12 молби, с които се обръщаме към Бога да даде мир в душите ни и мир между хората в света; да запази всички Христови църкви и ги съедини в едно; да запази храма и влизащите в него богомолци; да даде плодородие, да запази царя и царстващия дом; да закриля и помага на тези, които пътуват, страдат или са болни.

След ектенията певците последователно пеят песни, наречени антифони.

След антифоните се извършва малкият вход. Свещеникът отваря царските врата, взема св. Евангелие от престола и излиза през северните врата на олтара. Пред него се носи светилник със запалена свещ. Като застане сред храма, срещу царските врата, свещеникът издига св. Евангелие и изговаря гласно: „Премъдрост прости“, което значи: прави слушайте премъдростта! После влиза в олтара и полага св. Евангелие отново на престола.

Малкият вход е най-важният момент в литургията на оглашените. Той символизира явяването на Иисуса Христа на проповед след кръщението Му. С възгласа „Премъдрост прости“ свещеникът подканя богомолците към прилично и внимателно слушане премъдростта на Христовото учение. Светилникът със запалена свещ символизира Иоан Предтеча, който предшества Христа и проповядвал за Него.

След малкия вход певците пеят — трисветата песен: „Светий Боже, Светий Крепки, Светий безсмъртний, помилуй нас“. А след нея се чете Апостолът и Евангелието. Четенето на апостола ни напомня проповедта на апостолите, а четенето на Евангелието — проповедта на Иисуса Христа. Затова ние сме длъжни да слушаме четенето с такова внимание, с каквото бихме слушали самите апостоли и Христа.

След апостола и Евангелието се произнася сугуба (тройна) ектения, с която се молим за всички живи и умрели. Произнася се и ектения, с която молим Бога да помилва оглашените и ги просвети със Своето учение. Тогава свещеникът произнася:

с което подканя оглашените да напуснат храма. С това завършва втората част на литургията.

3. Литургия на верните. Тя е най-важната част на литургията, понеже тогава се извършва тайнственото причастие. Нарича се литургия на верните, защото на нея имат право да присъстват само вярващите, кръстените в Христа. Тя символизира последните събития от живота на нашия Спасител — тайната вечеря, страданията, смъртта, възкресението и възнесението.

Литургията на верните започва с подкана към богомолците за усърдна молитва. Свещеникът се моли тайно да го удостои Бог със силата на Св. Дух за да извърши с достойнство светото тайнство. През това време певците пеят тържествената херувимска песен:

Ние, които тайнствено изобразяваме херувимите и пеем трисветата песен на животворящата Троица, нека сега отложим всяка житейска грижа.

За да приемем Царя на всичко, Когото невидимо ангелските чинове тържествено носят. Алилуия. Алилуия. Алилуия.

Като се изпее първата половина на песента, свещеникът отива при жертвеника, взема с дясната ръка св. чаша, а с лявата — дискоса, излиза през северните врата, минава посред народа и влиза през царските врата в олтара, като оставя св. дарове на престола. Царските врата се затварят, завесата се спуща, а певците продължават и завършват херувимската песен. Това пренасяне на св. дарове от жертвеника на св. престол наричаме Велик вход.

Когато става Великият вход, свещеникът се моли с висок глас да помене Господ в Своето царство / царя, царския дом /, правителството, духовното началство, христолюбивото войнството и всички православни християни, живи и умрели. А народът стои благоговейно с наведени глави или коленичил и пази пълно мълчание.

Великият вход символизира отиването на Христа на страдания и смърт на Голгота; поставянето на св. дарове на престола — Христовото погребение, а затварянето на царските врата и спускането на завесата — поставянето на надгробния камък и запечатването на гроба.

След Великия вход вярващите се приготвят към освещаване на даровете. Свещеникът изпросва над богомолците мир и братска обич и подканя всички към силна вяра. Тогава се чете символът на вярата. След това с тържествени възгласи се обръща внимание на всички, че трябва да стоят добре и със страх да устремят сърцата си към небето, защото настъпва най-важният момент от литургията — освещаването на св. дарове. Свещеникът чете молитва, с която благодари на Бога за всички добрини. След нея припомня на вярващите тайната вечеря и произнася гласно казаните тогава думи от Христа: „Вземете и яжте, това е Моето тяло, което се ломи за вас, за опрощаване на греховете“. „Пийте от нея всички; това е Моята кръв на новия завет, която заради вас и за мнозина се пролива за опрощаване на греховете“. Тогава свещеникът взема с кръстообразно сложени ръце св. чаша и дискоса, вдига ги над престола и гласно казва: което значи: „Твои са даровете, Господи! Ние ти ги принасяме в жертва от всички християни за всички добрини“. А певците пеят: „Тебе възпяваме, Тебе благославяме, на Тебе благодарим, Господи, и Ти се молим, Боже наш!“ В това време свещеникът се моли в олтара тайно да изпрати Бог благодатта на Св. Дух и да освети хляба в тяло Христово, а виното — в Христова кръв. Той благославя хляба и виното, и в тоя миг, със силата на Св. Дух, те стават истинско тяло и истинска кръв Христова. Това е най-великият момент в литургията. Свещеникът пада на колене и се моли, щото осветените дарове да послужат не за осъждане, а за

прощаване греховете на тези, които ще се причестят. След това се пее Достойно ест — тържествена песен в чест на Дева Мария, чете се Господнята молитва Отче наш и се напомня още веднъж на вярващите, че св. дарове се дават само на тези, които са чисти от грехове и готови да се причестят. Най-напред се причестяват свещенослужителите и то в олтара. След това царските врата се отварят, и свещеникът вдига високо св. чаша и подканя вярващите за причащение с думите: Това показване на чашата символизира Христовото възкресение. Вярващите, които са се готвили за причастие, пристъпват смирено и се причестяват, Св. дарове се показват на вярващите още веднъж и се пренасят на жертвеника. Това пък символизира Христовото възнесение.

На края свещеникът благославя вярващите и произнася отпуст. Раздава се анафора — нарязани частици от просфората, от която е изваден агнецът, и богомолците се разотиват.

24. ЛИТУРГИЯ НА ПО-РАНО ОСВЕТЕНИТЕ ДАРОВЕ

В първите християнски времена християните били гонени. Не всякога те можели спокойно да извършват светата литургия. Затова била установена кратка литургия на която християните се причащавали с дарове, осветени по-рано при друга литургия. Редът на тази литургия бил изложен писмено през IV век от римския папа Григорий Двоеслов. Литургията се нарича литургия на по-рано осветените дарове. Тя се свързва с вечернята и се извършва и сега всяка сряда и петък през Великия пост. Светите дарове — Агнецът — за тази литургия се освещават на Златоустовата или на Василиевата литургия.

Литургията на по-рано осветените дарове няма проскомидия. Не се извършва и литургия на оглашените. Вместо херувимска песен, пее се:

Сега силите небесните с нас невидимо служат, защото, ето влиза Царят на славата. Ето извършената тайна жертва тържествено се принася.

С вяра и любов да пристъпим, за да станем причастници на вечния живот. Алилуия. Алилуия. Алилуия.

Великият вход се прави мълком. Свещеникът излиза с дискаса и св. чаша от северните врата минава по солея покрай иконите и през царските врата влиза в олтара. В това време всички богомолци са коленичили, и в храма владее пълна тишина. Този е най-тайнственият момент в литургията. Понеже даровете са осветени по-рано, всички молитви и песни за освещаване на даровете са изпуснати. Направо след великия вход вярващите се приготвят за причащение. При отпуснатата молитва се споменува името на св. Григорий Двоеслов.

24.1. УТРБНЯ И ВЕЧЕРНЯ

Утренята е богослужение, което се извършва сутрин. Тогава християнинът въздава Богу благодарност, загдето Той го е запазил през нощта и усърдно Му се моли да го предпазва и през деня от всякаква беда и да му дава сили за полезен труд и

добри дела.

Утренята символизира зората на новозаветното време — християнството. Затова тя започва с тържествена песен, която ангелите пеели при раждането на Христа: «Слава на Бога във висините, на земята мир и между човеците благоволение».

На утренята се пеят и свещени песни за живота на празнувания светия или за празнуваното събитие из живота на Христа. Утренята завършва с тържествено славословие на Бога. В делничен ден след славословието се прави отпуст. В празник и винаги, когато се служи литургия, след славословието започва литургията на оглашените. А през време на утренята свещеникът извършва проскомидията.

Вечернята е богослужение, което се извършва към 4—5 часа след пладне. На вечернята християнинът благодари Богу за добре прекарания ден и Го моли да му прости сторените през деня грехове, както и да го пази през настъпващата нощ. С вечернята започва богослужението за следващия ден (празник). Пеят се песни в чест и на празника или празнувания светия.

Вечернята символизира вехтозаветните времена, когато човечеството живяло в духовен мрак, и Бог го подготвял за деня на общото човешко спасение. Затова песните и молитвите са наредени да спомнят по-важни събития от вехтия завет и надеждата, с която всички очаквали Месия.